

Reactie op Internetconsultatie Invest-NL

Stelling In de praktijk zal blijken dat Invest-NL niet tegelijkertijd haar vermogen van € 2,5 miljard in stand kan houden en additioneel aan de markt kan opereren.

Analyse

1. Het is niet onderbouwd noch aangetoond dat
 - a. Invest-NL bedrijven en projecten met onzekere risico-rendementsverhoudingen of lange onzekere terugverdiertijden, met een positief rendement kan financieren.
 - b. met Invest-NL er meer beroep gedaan wordt op Europese fondsen en programma's.
 - c. andere landen met een 'National Promotional Bank or Institution' "dit" beter doen.
2. Conform Nota deelnemingenbeleid 2013 zou voor onderdelen van Invest-NL die geen structureel rendement genereren, gekozen moeten worden voor een uitvoeringsvorm dichter bij de overheid
3. Gemeenschappelijk belang stakeholders Joint Venture Invest-NL/FMO, ontbreekt
4. Informatie in de stukken van de overheid is inconsistent en onvolledig.

Advies Heroverweeg de oprichting van Invest-NL.

De noodzaak van Invest-NL volgens Kamerbrief 10 februari 2017¹

"Invest-NL wordt opgericht om gewenste investeringen in bedrijven en projecten mogelijk te maken die vanwege hun onzekere risico-rendementsverhouding of lange onzekere terugverdiertijden onvoldoende financiering in de markt kunnen aantrekken. Invest-NL ondersteunt de ontwikkeling van projecten en bedrijven en krijgt daartoe bestaande financieringsinstrumenten en een kapitaalstorting van in totaal € 2,5 miljard om financiering mogelijk te maken. Hierdoor kunnen initiatieven een beroep doen op private financiering van onder meer institutionele beleggers en Europese fondsen en programma's. Op beide punten is verbetering nodig; andere landen met een 'National Promotional Bank or Institution' doen dit beter."

Toelichting

Onzekere risico-rendementsverhouding of langere terugverdiertijd en toch een positief rendement?

Uit de stukken blijkt dat Invest-NL additioneel aan de markt, bedrijven en projecten kan financieren met onzekere risico-rendementsverhoudingen of lange onzekere terugverdiertijden. Daarnaast komt er een rendementseis op eigen vermogen opdat vermogen in stand blijft (Toelichting 3.2.1.). Invest-NL mag aldus niet verlieslatend zijn. Wat kan de 100% Staatsdeelneming wat private partijen niet kunnen? Onzekere risico-rendementsverhoudingen en lange terugverdiertijden brengen altijd onvoorziene risico's met zich mee. Is het zeker dat de € 2,5 miljard in stand blijft of komen tekorten uiteindelijk ten laste van de begroting?

Beroep op Europese fondsen en programma's is reeds groot

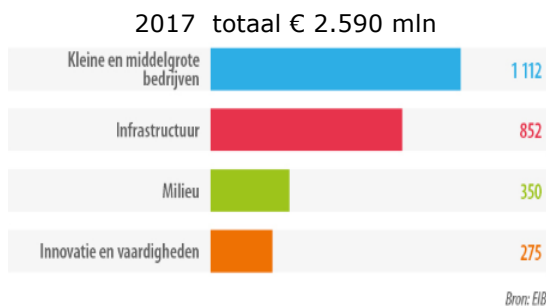
Volgens de Kamerbrief van 10 februari 2017 kunnen dankzij Invest-NL initiatieven een beroep gaan doen op Europese fondsen en programma's. De vice president van de Europese Investeringsbank (EIB) heeft echter op 6 december 2016 aangegeven dat het EIB volume in Nederland nog nooit zo groot is geweest².

Zonder Invest-NL wordt al ruimschoots gebruik gemaakt van bestaande Europese fondsen. In 2017 heeft de Europese Investeringsbank Groep totaal € 2.590 mln krediet verleend in Nederland. Het European Fund for Strategic Investments (EFSI) verwacht € 8,1 miljard aan investeringen in 2018.

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2017/02/10/de-oprichting-van-een-nederlandse-financierings--en-ontwikkelingsinstelling-invest-nl>

² <https://fd.nl/search?q=ballekom+&sort.value=publicationDate&period=custom-period&customPeriod.start=2016-12-1&customPeriod.end=2016-12-12>

Bron EIB (<http://www.eib.org/projects/regions/european-union/netherlands/index.htm>)

EFSI-kerncijfers voor Nederland (per januari 2018)

▶ Aantal transacties	24
▶ Goedgekeurde EFSI-transacties	EUR 2,3 mld.
▶ Verwachte investeringen gerelateerd aan EFSI	EUR 8,1 mld.

Doen andere landen met een National Promotional Bank or Institution "dit" beter?

Er zijn geen concrete voorbeelden dat andere landen "dit" beter doen. Omdat additionaliteit niet kon worden aangetoond (ook een vereiste voor Invest-NL zie Toelichting 6.2.2.2), besloot de Britse overheid in 2017 om de Green Investment Bank te verkopen³.

Staatsdeelneming moet zichzelf kunnen financieren

De kosten van Ontwikkeling en de Buitenland Regelingen zijn voor rekening van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat respectievelijk het Ministerie van Buitenlandse Handel en Ontwikkeling. De nota deelnemingenbeleid van 2013 spreekt voor zich op pagina 21: "*Als een structureel rendement niet mogelijk is, dan is de onderneming niet zelfstandig levensvatbaar en dan ligt het voor de hand om te kiezen voor een uitvoeringsvorm dichter bij de overheid. In dat geval zijn immers (periodieke) overheidsbijdragen nodig om de uitvoerende instantie overeind te houden. Het ligt dan ook voor de hand om verregaande invloed te hebben; meer zeggenschap dan het vennootschapsrecht voor een aandeelhouder biedt*"⁴.

Een Joint Venture zonder gemeenschappelijk belang van de stakeholders is niet effectief

De kamerbrief van 15 februari 2018 vermeldt dat er een Joint Venture van Invest-NL en FMO komt.

Op welke wijze wordt voorkomen dat de verschillen in belangen van FMO (Nederlandse Ontwikkelings Bank), Invest-NL (100% Staatsdeelneming op afstand gezet door de overheid) en het Ministerie van Buitenlandse Handel en Ontwikkeling (100% overheid) een effectieve Joint Venture in de weg staan?

Betrokken partijen twijfelen noodzaak Invest-NL en vragen andere maatregelen

Bij de bijeenkomst "Financiën ontmoet Economische Zaken" op 16 november 2017 werd gevraagd "*hoelang het zou duren tot de parlementaire enquête over waar die 2,5 miljard euro nou gebleven is*"⁵. Daarnaast hebben partijen aangegeven dat de oprichting van Invest-NL niet de juiste oplossing is voor een aantal zaken die inderdaad verbeterd kunnen worden, bijvoorbeeld "geconcludeerd wordt dat er geld genoeg is, zowel voor eigen vermogen als voor vreemd vermogen, maar dat ondernemers het niet altijd weten te vinden (...). Een overheid die investeert in ondernemers in de vorm van (financiële) educatie lijkt daarmee welkom, omdat de markt veranderd is en veel ondernemers de weg niet (meer) kennen. Dit is overigens een ontbrekend thema in het regeerakkoord, maar is meer welkom dan een overheid die 2,5 miljard euro belastinggeld als risicodragend kapitaal verschaft in een al overgewaardeerde markt."

³ <https://www.nao.org.uk/wp-content/uploads/2017/12/The-Green-Investment-Bank.pdf>

⁴ https://www.google.nl/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0ahUKewihztuk-c_ZAhUTa8AKHdQ4DI8QFggnMAA&url=https%3A%2F%2Fzoek.officiëlebekeendmakingen.nl%2Fblg-257799.pdf&usq=AOvVaw2aUecc5rD7FMAGqPjWrMIA

⁵ Liber jaargang 2017-7 pagina 12-13 <https://www.vvd.nl/content/uploads/2017/12/Liber-7.pdf>.

Informatie in de stukken van de overheid is inconsistent

- a. In de Kamerbrief van 10 februari 2017 staat op pagina 6 bij noot 7⁶ dat Invest-NL geen vreemd vermogen aantrekt in de markt.

In de Toelichting (7.4) staat *"Invest-NL zal geen deposito's noch andere terugbetaalbare gelden aantrekken van het publiek."*

- b. In de brief aan de Kamerbrief d.d. 10 februari 2017 staat:
- *"rendementseis op eigen vermogen om te borgen dat het vermogen behouden blijft"* (staat overigens ook in de Toelichting 3.2.1) en
 - *Voor alle activiteiten van Invest-NL geldt dat aanvullend aan de markt wordt gewerkt. Voorwaarden voor de activiteiten van Invest-NL zijn bedrijfseconomische principes en een vastgesteld minimaal positief rendement".*

In de Toelichting (6.2.2.2.) staat: *"Iedere investering wordt voorafgaand getoetst aan de doelstellingen van Invest-NL. Het beoogde economische (doorgroeien van ondernemingen, innovaties, etc.) en/of maatschappelijke (CO2 reductie, % groene energie, etc.) rendement van een investering wordt vooraf beoordeeld en periodiek gerapporteerd."*

Het woord "of" staat toe dat er wel een maatschappelijk- maar niet een economisch rendement is. Een positief maatschappelijk rendement waarborgt niet dat het vermogen in stand blijft, noch is dit een bedrijfseconomisch principe.

- c. In de Kamerbrief 15 februari 2018 staat dat de regelingen BMKB, GO, het Innovatie-krediet en Seed Capital bij RVO.nl blijven⁷.

Regelingen vallen onder de Regeling Nationale EZ-subsidies⁸

De wet gevoegd bij de internetconsultatie (Hoofdstuk 2 artikel 4.1.c) geeft de mogelijkheid om, zonder tussenkomst van de Kamers, subsidieregelingen of subsidiebesluiten (dus ook bovengenoemde regelingen) uit te laten voeren door Invest-NL.

- d. De Kamerbrief van 9 juni 2015⁹ geeft op pagina 4 aan dat het Nederlands Investerings Agentschap (toen genaamd *NEIA*) in 2017 zou worden geëvalueerd. Deze toezegging aan de Tweede Kamer is nog niet uitgevoerd of de resultaten zijn niet beschikbaar. In de stukken gevoegd bij de internetconsultatie wordt hierop geen nadere toelichting gegeven. In Kamerbrief van 9 oktober 2015¹⁰ wordt melding gemaakt van 55 investeringsprojecten, in verschillende stadia van voorbereiding, die voor het EFSI in aanmerking kunnen komen. Na ruim twee jaar zouden resultaten hiervan duidelijk moeten zijn maar deze informatie ontbreekt eveneens. Gelet op het jaarlijkse budget ad €19 mln voor Ontwikkeling is het essentieel dat er inderdaad eerst wordt geëvalueerd voordat het NIA onderdeel wordt van Invest-NL, met jaarlijks een hoger budget. Zie ook de beantwoording door de Staatssecretaris EZK van vragen van de heer Paternotte inzake de evaluatie van het Dutch Venture Initiative¹¹.

⁶ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2017/02/10/de-oprichting-van-een-nederlandse-financierings--en-ontwikkelingsinstelling-invest-nl>

⁷ https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2018Z02696&did=2018D05432

⁸ <http://wetten.overheid.nl/BWBR0035474/2018-03-01>

⁹ https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2015Z10641&did=2015D21697

¹⁰ https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2015Z18813&did=2015D38226

¹¹ Conceptverslag Ondernemen en Bedrijfsfinanciering d.d. 22-2-2018, pP35/36

https://www.tweedekamer.nl/debat_en_vergadering/commissievergaderingen/details?id=2018A00603

Informatie m.b.t. tot de Wet en de Toelichting is onvolledig/roept vragen op

- a. Welke Minister is voor wat precies verantwoordelijk?
- b. In de toelichting 3.1.1. staat "*Het rendement zal geheel behaald worden door de dochtermaatschappij belast met de financieringstaak uit hoofde van artikel 4, eerste lid, sub b, van het wetsvoorstel en de (eventuele) kapitaalstorting van Invest-NL in het samenwerkingsverband met FMO Bank. Dit betekent dat deze dochtermaatschappij op portefeuilleniveau over de loop van een aantal jaren een gemiddeld hoog genoeg rendement dient te maken na aftrek van alle kosten en mogelijke afschrijvingen.*" Welk rendement is vereist voor Invest-NL Holding?
- c. Is in kaart gebracht wat de risico's zijn waardoor het initiële kapitaal ad € 2,5 miljard door mogelijke verliezen de komende jaren, niet in stand wordt gehouden?
- d. Het is onduidelijk in welke mate de oprichting van Invest-NL en het Samenwerkingsverband zullen leiden tot de gewenste investeringen en meer gebruik van Europese middelen. Bij een kapitaalstorting van € 2,5 miljard passen concrete resultaten in plaats van termen "meer" en "beter"
- e. Invest-NL zal niet in staat zijn om haar additionaliteit aan te tonen doordat zij niet heeft onderzocht en gecommuniceerd wat de uitgangssituatie is. Op welke wijze wordt succes bepaald over 7 jaar, als evaluatie van Invest-NL pas plaatsvindt (artikel 17 Toelichting).
- f. Op welke wijze worden de Kamers tussentijds op de hoogte gebracht van resultaten?
- g. De Toelichting (6.2.2.6) geeft bestedingsmogelijkheden aan m.b.t. de € 2,5 miljard die buiten overheidsbeleid vallen (voorbeelden: Silicon Valley Bank en Banque Publique d'Investissement).
- h. Omdat Invest-NL op afstand wordt gezet van de overheid, is zij juist niet de partij die private investeerders comfort geeft dat wordt bijgedragen aan continuïteit in regels en beleid. Zie Toelichting 2.1.1.
- i. Waar ligt de uitvoering van de Buitenland regelingen als Samenwerkingsverband Invest-NL/FMO geen aparte juridische entiteit is?
- j. Er zijn geen harde financiële toezeggingen genoemd vanuit Europese fondsen/EFSDI gelden
- k. Wordt de bezoldiging gemaximeerd tot de Balkende-norm?